

Om Apistogramma – arter **Af Claus holm Sørensen**

Somme tider løber man tom for ideer til artikler, det er først når man kommer til at tale med en af i andre, at ideen til en sådan artikel opstår. Sådan var det også i dette tilfælde, idet jeg fik inspirationen, mens jeg var ved at introducere Gurli, for disse små skønheders verden. Gurli havde ved vores sidste besøg hos Credo, erhvervet sig et par Apistogramma agassizi, og var nu blevet interesseret i hvilke farver, og hvilken del af Amazones disse fisk egentlig var i besiddelse af og kom fra, jeg fandt en del bøger frem, hvor jeg var klar over, at der var mange billeder af netop disse smukke Ciklider. Men av min arm. Det var jo håbløst, at finde Gurlis agassizi, der var jo et hav af varianter, akkurat lige som med Ciklider i Malawi eller Tanganyika søerne. Vi fandt desværre aldrig udad hvor Gurlis fisk kom fra, men vi opdagede hvor mange varianter og arter der var i denne familie, dvs. vi ved ikke hvor mange arter og varianter der er af Apistogrammaerne, da det faktisk er den artsrigeste slægt, indenfor Cikliderne. Der er ikke nogen der ved hvor mange der egentlig er, fordi mange af disse endnu ikke er blevet fanget og katalogiseret af biologer eller akvarister. Heldigvis kender vi dog en del repræsentanter, af denne fornemme slægt. Takke været den enorme popularitet, som disse fisk nyder blandt os akvarister. Heldigvis kan vi her i byen ofte finde nogle af de mange arter af disse fisk, til trods for, at man meget tit får indtrykket af at Ciklider, ja de kommer fra Malawi eller Tanganyika søerne. Således ikke fra Syd Amerika. Det er egentlig synd, da vi således går glip af mange spændende fisk!. Men det kan vi jo ikke ændre på, og jeg er jo selv, med mine Tanganyika Ciklider, en del af dette, nok om det. Jeg har fundet lidt litteratur om Apistogrammaerne, ikke de almindelige og normalt kendte, for dem kan man jo læse om mange steder. Her er i stedet fem typer som er knap så almindelige, forhåbentlig bliver de også til at finde i handlen i vores by, i ny og næ, for de er alle meget smukke.

Apistogramma pertensis

Denne fisk blev første gang beskrevet af Hassmann i 1911. Allerede i 1913 præsenterer J. P. Arnold fisken, i det tyske akvarieblad Wochenschrift, første gang, derefter forsvinder fisken fra akvariestikken, først i 1978, kom fisken igen, i importerne fra Syd Amerika. Fisken har hjemme i området omkring Rio Negros udløb i Amazones. Den er blevet arketyperen for et kompleks i Apistogramma gruppen som udover pertensis, også indeholder A. iniridae, A. meinkenii og A. amoena, (denne fisk har vist fået navne forandring, da jeg ikke har været i stand til at finde den, under dette navn i nyere litteratur. Kun et enkelt tegnede eksemplar har jeg set i akvalog.). Arterne i denne gruppe har en langstrakt krop, med et ovalt tværsnit, yderligere kendetegnes de ved det net-agtige, plettet mønster på halefinnen. Yderligere et gruppebestemmende kendetegn, er at den første membran i rygfinnen, ikke er farvet sort på nogle af typerne.

Kønnsforskellen hos A. pertensis er ikke så tydelig, som hos andre Apistogramma arter. Hannen bliver med sine ca. 7 cm. noget større end hunnen og han har en høj rygfinne, det at den synlige kønsforskel mellem de to køn er så lille, tyder på at fiskene er monogame og derfor gør hannen ikke krav på et alt for stort revir, dette bevises yderligere ved, at det faktisk er muligt at holde tre par med unger i et tæt beplantet akvarium, på 100 cm. i længden. Der skal være godt med planter og evt. rødder, samt sten i akvariet. Som også skal være sådan dekoreret, at det egner sig for flere par. Hannerne danner så nogle små revirer, og passer efterfølgende godt på disses grænser, hvor de patruljere med jævne mellemrum, med vidt udspilede, blodrøde finner. Når hannen bliver rigtigt ophidset spærre de også gællelåget op, og det på kroppen langsgående bånd forsvinder næsten helt. Det ser ud til, at det kun er muligt at holde arten i akvarium, i længere tid, hvis forholdene er maximale, dvs. at vandet skal være blødt, med 6 dGH og en pH på 6,5 eller under dette. Det er svært at avle med disse fisk, det er kun lykkedes for ganske få. Temperaturen skal være ret høj ca. 28°C. eller højere. Det er i Tyskland bevidst, at vandet bliver bedre, hvis man tilsætter vandet tørv eller spagnum, eller man etablerer et tørvefilter på akvariet.

Apistogramma iniridae

Denne Ciklide blev første gang beskrevet af Kullander i 1979. den lever i Rio Inirida, en flod i Orinoco-bækkenet i Colombia, og den er meget nært beslægtet med *A. pertensis*. Orinoco munder ud i Atlanterhavet, men den har vandforbindelse med Rio Negro via Casiquiare. Derfor kan man forklare tilstedeværelsen af *A. pertensis* i Orinoco bækkenet. Ungfisk af begge arter, kan kun skilles fra hinanden, ved at man betragter det langsgående bånd på kroppen, som hos *A. pertensis* ender båndet en eller to skæld breder fra en oval halerodsplet, mens den hos *A. iniridae* løber ind i selve halefinnen. Hos voksne *A. iniridae* kommer et kraftigt sort område til syne, under det langsgående bånd, når fiskene er i parrings stemning. Hannerne bliver 7 – 8 cm. lange, hunnerne indtil 7 cm. Yderligere et træk hos hannerne, er at membranerne i rygfinnen er sammenvokset, til det yderste. Bugfinnen er trådagtig og meget lange. Når først *A. iniridae* er tilvendt forholdene i akvariet, er de yderst hårdføre. Vandværdierne skal lægge omkring 10 dGH, 7 pH og temperaturen omkring 24°C. ellers gælder de samme betingelser som hos *A. pertensis*.

Opdræt kan være problematisk i hårdt vand, som vores. Det er som regel kun lykkedes hvis vandet er meget blødt, under 3 dGH og surt under 6 pH. Så bliver man til gengæld belønnet med ca. 200 rødlige æg. Ynglen klækkes ved 30°C efter 60 timer og bliver de første 7 dage passet af hunnen, hvor hun holder dem sammen i bunden af hulen, som forældrene har leget i. Når ungerne svømmer frit, kan de som andre unger fodres med artemia. Hannerne deltager ikke umiddelbart i yngelplejen, men opholder sig i nærheden af reden. I yngelperioden tager hannen heller ikke en ny hun.

Apistogramma macmasteri.

Denne art er også først beskrevet af Kullander i 1979, men den har været kendt længere blandt akvarister, men den svømmede under de mest forunderlige navne, halvvidenskabelige navne som *A. ernata* og *A. meta*. Også totalt uvidenskabelige navne som *A. taeniatum* og *A. ornatipinnus* er blandt de mange mærkelige navne som denne fisk har været udstyret med og beskrevet som.

A. macmasteri stammer fra Rio Meta og dennes bifloder, i nærheden af den Colombianske by Villavicencio. Den blev som sagt beskrevet, af den svenske biolog Sven O. Kullander som arketype for *A. macmasteri* - gruppen. Til denne gruppe hører også *A. hoignei*, *A. hongsløi*, *A. viejita* og sandsynligvis også *A. spec. "Rotstrich"/ "red stroke"*. Arterne i denne gruppe har en høj rygget krop, som er noget sammentrykket fra siden. Hannen kan blive temmelig stor ca. 10 cm. de ser sædvanligvis lidt kraftige ud, virker lidt barske, og de er udstyret med nogle flotte farver, der findes hanner med og uden røde "skulder partier", rød eller grønkantet rygfinner, forskellige afrundinger på halefinnen eller todelt halefinne. Alle disse variationer kan endog findes indenfor et kuld unger. De har dog alle en ting til fælles: halefinnen er i dens indre dele orange-farvet og i ovre - og underkanten er den farvet rødt. Under yngelplejen er hunnen farvet kraftigt gul, med sorte skakbræts pletter på rygfinne og krop, disse pletter er gruppe bestemmende kendetegn. Hunner fra de forskellige arter i gruppen, er vanskelige at skelne fra hinanden, hvis man ikke har dem ved siden af hinanden og kan sammenligne direkte. Da arterne kan krydses med hinanden, og bastarderne der kommer ud af disse krydsninger, er avledygtige helt ud i tredje generation, er det absolut ikke anbefalelsesværdigt at holde arterne sammen. Det tyder på at hannerne er polygame. Da tallet på ungefisk, efter en hun, er talt til ca. 200, er det nødvendigt med et større territorium. To hunner i et akvarium på 100 cm. længde er derfor rigeligt. Når hannen har en hun med unger i sit revir, bliver han meget aggressiv, og jager alle andre fisk i akvariet op i dettes øvre regioner.

Det er uden problemer at holde og opdrætte denne *Apistogramma* i akvarium. Vandets værdi bør dog ligge omkring 10 – 15 dGH, en pH omkring 7, og temperatur omkring 24°C.

Apistogramma hongsløi.

Denne fisk blev beskrevet af Kullander i 1979, dens udbredelses område ligger også i Orinoco bækkenet. *A. hongsløi* er en af de mest farverige af *Apistogramma* slægtens medlemmer. Hannen har et lakrødt område ved halen og rundt om denne, på enkelte eksemplarer kan der også forekomme en smal rød stribe over gatfinnen. Grundfarven hos fisken er lysende blå. Brystregionen er kraftig gul. Fisken blev avlet i 70erne, men forsvandt så i nogle år, for så at dukke op under navnet *A. pleurotaenia*. Disse fisk havde bare intet at gøre med *A. pleurotaenia* men var mere i slægt med *A. combrae*. Det er mere sandsynligt, at det drejer sig om en variant af *A. hongsløi*, som har mere orange farve i kroppen, end disse har normalt. Hunnen af *A. hongsløi* er meget lig hunnen af *A. macmasteri*, de skiller sig kun fra disse, ved en anden form på det langsgående kropsbånd. Som alle andre hunner i *macmasteri* gruppen, har den også en sort plet ved bugfinnerne. Opdræt er ikke nemt og det lykkedes som regel først, når vandets værdier ligger omkring 10 dGH og 6 pH. Fiskene trives bedst i svagt surt vand, man bør derfor tilsætte tørv/spagnum.

***Apistogramma viejita*.**

Denne skønne lille fisk blev også først beskrevet i 1979 af Kullander. Det var i en lille å der løber fra Rio Yucao, en biflod til Rio Meta i Colombia at "lillemor", en direkte oversættelse af *viejita*, blev opdaget. Fisken kom til Europa, og ud til akvarister i 1980. desværre var og er den ikke så let at opdrætte som *A. macmasteri*. Det lykkedes først ved meget blødt vand under 3 dGH og en pH værdi under 6, vandet var desuden tilsat tørv/spagnum, for at opnå optimale resultater. Voksne hanner skiller sig ud ved deres lakrøde rygfinnespidser. Hunner kan først med sikkerhed identificeres når de lægger æg, da deres strube så bliver helt sort. Det sorte felt begynder ved underlæben og går helt tilbage til mellem bugfinnerne, hvor det hos *A. macmasteri*-hunnen kun er området mellem bugfinnerne der er sort. Om hannerne hos *A. viejita* er polygame eller ikke, vides ikke med sikkerhed, men deres kønsdimorfisme tyder på det.

Det var så et lille bidrag, om endnu nogle meget spændende fisk fra Syd Amerika, af slægten *Cikliden*. Som nævnt er det ikke *Apistogramma* slægtens repræsentanter, der behøver de helt stor akvarier, det går udmærket at holde dem i forholdsvis små akvarier. At se disse fisk i lej og deres ihærdige forsvar af deres unger, er altid en oplevelse, som gennem tiderne, har fået mange akvarister til at smide alle andre "logerende" ud, for så at hellige sig *Ciklidernes* verden. Som jo også er dybt fascinerende, og jo belønner akvaristen, med en farvepragt, som tit ligger tæt på saltvandets beboere, uden at det tåler yderligere sammenligning. Også jeg selv startede min *Ciklide* akvariestik ved på denne måde, at opleve hvordan et par prægtige rødstrubet *Cikliden*, nidkært forsvarede deres unger, overfor akvariets øvrige beboere. Det var dette forunderlige "skuespil" der fangede min interesse, for denne del af akvariestikken. Altså var endnu en *Ciklide*-akvarist født, en proces der har stået på siden 1976 –77. og det er langt fra færdig. Jeg mangler stadig at se nogle stykker af disse arter, i mine akvarier. Men det er jo rart at have noget til gode, ikk!.